

tribuna | MIQUEL RUBIROLA. Economista. Excalcalde d'Arenys de Mar per CIU

Nacionalisme i catalanisme

El catalanisme és un fenomen que alguns assimilen al nacionalisme i que d'altres diferencien d'aquesta actitud política. Hi ha diferència entre identitat nacional i nacionalisme i, en canvi, no n'hi ha entre catalanisme i nacionalisme català

Un rrepàs de la història mil·lenària de Catalunya ens permet constatar que entre Espanya i Catalunya hi ha hagut dues grans diferències històriques: la medieval i la dels segles XVII i XVIII. La realitat medieval de Catalunya produeix una primera diferenciació respecte a Espanya en termes de territori, llengua pròpia, cultura nacional, dret civil i eclesiàstic, vivència col·lectiva de pertinença i sentiment de consciència històrica d'identitat. La revolució capitalista i industrial hi afegeix una segona diferenciació de caràcter social fruit d'una evolució econòmica distinta a Catalunya i Espanya. A Catalunya es produeix per una revolució industrial autòctona que accentua la diferència com a poble dins l'àmbit mediterrani i dins l'estat espanyol, i això fa que augmenti el que més tard s'anomenarà «fet diferencial català».

Aquests dos elements bàsics de diferenciació Catalunya-Espanya van comportar el naixement del catalanisme, que és un fenomen que alguns assimilen al nacionalisme i que d'altres diferencien d'aquesta actitud. Per mi, sí que hi ha diferència entre identitat nacional i nacionalisme, i, en canvi, no hi ha diferència entre catalanisme i nacionalisme català. M'explicaré. La identitat nacional és equivalent al que podem dir-ne la consciència nacional, i està constituïda per una ocupació continuada d'un mateix territori durant un llarg temps, per un llinatge comú, una llengua comuna, els costums, les tradicions i els records. Entesa així, la identitat nacional és una fase inevitable de qualsevol organització social, i és un element bàsic, constitutiu de qualsevol

A la foto, el president de la Generalitat, Jordi Pujol, un catalanista, presentat pels mitjans de comunicació espanyols com el prototipus de nacionalista català. / EFE.

societat que s'apreciï com a tal. Els individus no poden desenvolupar-se si no pertanyen a una cultura. La nacionalitat és l'expressió moderna d'una disposició humana universal i immemorial a desenvolupar una identitat específica i particularista. A Catalunya, aquesta disposició es manifesta en la noció de *catalanitat*, que és diferent del concepte de *catalanisme*.

El nacionalisme, en canvi, és una doctrina conscient, producte, articulació i síntesi alhora d'estats de consciència nacional. El nacionalisme és la política de la identitat sociocultural, i no existia com

muntes, cal el reconeixement per part de les altres comunitats. El perill del nacionalisme com a ideologia és quan defensa una relació orgànica entre tots els elements que constitueixen la nació i quan les exigències de la nació tenen primacia absoluta sobre els drets i deures individuals. També, el nacionalisme emprèn una mala via quan defensa que allò que és nostre és bo amb independència que sigui just o no.

El catalanisme —com diu Agustí Colomines— és un moviment de reivindicació nacional que propugna el reconeixement políticocultural de Catalunya; es manifesta en corrents culturals diversos i en directives polítiques socialment plures que aspiren a nivells diferents d'autogovern. El catalanisme és, doncs, un moviment de sentiment i de doctrina: un moviment cultural, lingüístic, social, econòmic, polític, artístic i literari que concreta en el pensament i l'acció la realitat nacional de Catalunya. El catalanisme, per tant, és una forma de nacionalisme, i cal afegir-hi que és un error i un sentiment basat només en l'exacerbació de la consciència nacional humilada; el nacionalisme no és una inflamació patològica d'una consciència nacional ferida. El catalanisme en tant que nacionalisme no ha adoptat mai a Catalunya formes tancades, excloents i agressives respecte a altres comunitats nacionals. La identitat catalana és un eix damunt el qual poden pivotar altres percepcions, altres referents. La identitat oberta del nostre país, aquesta identitat relacional ens permet compartir espais i sentiments amb altres cultures.

a tal ni en el món antic ni tampoc en l'edat mitjana cristiana. Té unes creences bàsiques que es poden resumir en quatre punts: primer, les formes de vida cultural comunes exerceixen una gran influència sobre els individus; segon, hi ha un vincle entre el benestar individual i la millora i el progrés d'aquestes formes de vida comuna; tercer, a fi que s'esdevingui una autopercepció dels individus sobre la seva vida, es precisa una participació en formes culturals comunes, participació que no s'ha d'entendre exclusivament com a política; quart, per obtenir una confirmació de la pertinença a formes de vida co-